

Repertoriul jurisprudenței

Cauza T-789/19

**Tom Moerenhout și alții
împotriva
Comisiei Europene**

Hotărârea Tribunalului (Camera a zecea extinsă) din 12 mai 2021

„Drept instituțional – Inițiativă cetățenească europeană – Schimburi comerciale cu teritorii aflate sub ocupație militară – Refuz de înregistrare – Lipsă vădită de competență a Comisiei – Articolul 4 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 211/2011 – Politica comercială comună – Articolul 207 TFUE – Politica externă și de securitate comună – Articolul 215 TFUE – Obligația de motivare – Articolul 4 alineatul (3) din Regulamentul nr. 211/2011”

Cetățenia Uniunii – Drepturile cetățeanului – Prezentarea unei inițiative cetățenești – Regulamentul nr. 211/2011 – Lipsă vădită de competență a Comisiei – Decizie a Comisiei de a nu prezenta o propunere de act juridic ca răspuns la o inițiativă cetățenească europeană – Obligația de motivare – Întindere

[art. 11 alin. (4) TUE; art. 24 primul paragraf și art. 296 TFUE; Regulamentul nr. 211/2011 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 4 alin. (2) lit. (b) și alin. (3) al doilea paragraf]

(a se vedea punctele 25-30 și 33-49)

Rezumat

Tribunalul anulează, pentru insuficiența motivării, o decizie a Comisiei prin care se refuză înregistrarea unei propuneri de inițiativă cetățenească

Cetățeanului aflat la originea unei asemenea propuneri trebuie să i se dea posibilitatea să înțeleagă raționamentul Comisiei

La 5 iulie 2019, domnul Tom Moerenhout și alți șase cetățeni au transmis Comisiei Europene, în conformitate cu Regulamentul privind inițiativa cetățenească¹, propunerea de inițiativă cetățenească intitulată „Asigurarea conformității politicii comerciale comune cu tratatele UE și respectarea dreptului internațional” (denumită în continuare „propunerea de ICE”).

¹ Regulamentul (UE) nr. 211/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 februarie 2011 privind inițiativa cetățenească (JO 2011, L 65, p. 1, rectificare în JO 2012, L 94, p. 49). Acest regulament a fost abrogat și înlocuit cu efect de la 1 ianuarie 2020 prin Regulamentul (UE) 2019/788 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind inițiativa cetățenească europeană (JO 2019, L 130, p. 55).

În conformitate cu cerințele prevăzute de acest regulament², au fost furnizate obiectul și obiectivele propunerii, precum și dispozițiile tratatelor pe care cetățenii le-au considerat relevante pentru acțiunea propusă. Potrivit obiectului său, propunerea viza adoptarea unor dispoziții care să reglementeze tranzacțiile comerciale cu entități ale ocupantului care au sediul sau care își desfășoară activitatea în teritoriile ocupate prin interzicerea intrării pe piața Uniunii Europene a produselor originare din teritoriile respective. În această privință, reclamantul a citat atât dispoziții diverse ale tratatelor, cât și Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, mai multe regulamente și hotărâri ale Curții, precum și unele dispoziții și izvoare de drept internațional.

Prin Decizia din 4 septembrie 2019³ (denumită în continuare „decizia atacată”), Comisia a refuzat înregistrarea propunerii de ICE. Aceasta și-a motivat refuzul arătând că un act juridic care să stabilească obiectul acestei propuneri ar putea fi adoptat numai în temeiul articolului 215 TFUE, care impune adoptarea unei decizii care să prevadă întreruperea sau restrângerea, totală sau parțială, a relațiilor economice și financiare cu țara terță în cauză. Or, Comisia a constatat că nu avea competența să prezinte o propunere de act juridic pe acest temei.

Prin hotărârea pronunțată în complet extins, Tribunalul anulează decizia atacată întrucât aceasta nu conține suficiente elemente care să permită reclamantilor să ia cunoștință de motivele refuzului de înregistrare a propunerii de ICE, iar Tribunalului să își exercite controlul asupra legalității acestui refuz. Într-adevăr, această decizie nu îndeplinește obligația de motivare care decurge din tratat⁴ și din Regulamentul privind inițiativa cetățenească⁵. Tribunalul precizează astfel întinderea obligației de motivare ce revine Comisiei atunci când aceasta refuză înregistrarea unei propuneri de ICE care este depusă în temeiul acestui regulament.

Aprecierea Tribunalului

Tribunalul amintește că obiectivele Regulamentului privind inițiativa cetățenească sunt consolidarea cetățeniei europene, îmbunătățirea funcționării democratice a Uniunii, încurajarea participării cetățenilor la viața democratică și mărirea accesibilității Uniunii. Tribunalul subliniază că realizarea acestor obiective ar fi grav compromisă în lipsa unei motivări complete într-o decizie de refuz a unei propuneri de ICE.

Conform acestui regulament⁶, o propunere de inițiativă cetățenească este înregistrată de Comisie cu condiția ca aceasta să nu se afle vădit în afara sferei de competență a Comisiei în ceea ce privește prezentarea unei propuneri de act juridic al Uniunii în scopul punerii în aplicare a tratatelor. Tribunalul constată că, în speță, decizia atacată nu motivează suficient lipsa de competență a Comisiei pentru a prezenta o propunere care să poată să răspundă la obiectul și la obiectivele propunerii de ICE. După ce a amintit principiile obligației de motivare a actelor instituțiilor, Tribunalul descrie elementele care trebuiau să fie luate în considerare pentru ca decizia atacată să fie suficient motivată în ceea ce privește lipsa de competență a Comisiei în sensul Regulamentului privind inițiativa cetățenească.

² Articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 211/2011.

³ Decizia (UE) 2019/1567 a Comisiei din 4 septembrie 2019 cu privire la propunerea de inițiativă cetățenească intitulată „Asigurarea conformității politicii comerciale comune cu tratatele UE și respectarea dreptului internațional” (JO 2019, L 241, p. 12).

⁴ Articolul 296 TFUE.

⁵ Articolul 4 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 211/2011.

⁶ Articolul 4 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 211/2011.

În primul rând, Tribunalul arată că simpla menționare a articolului 215 TFUE, privind măsurile restrictive, nu permite să se înțeleagă motivele pentru care Comisia a considerat că acțiunea propusă intra exclusiv în domeniul politicii externe și de securitate comună (PESC). Astfel, Comisia nu a explicat motivul pentru care a considerat că măsura vizată de propunerea de ICE trebuia să fie încadrată în sensul că avea în vedere un act care prevede întreruperea sau restrângerea relațiilor comerciale cu una sau mai multe țări terțe, în sensul articolului 215 alineatul (1) TFUE.

În al doilea rând, Tribunalul amintește că aprecierea caracterului suficient al motivării trebuie să țină seama de contextul pertinent. În propunerea de ICE, reclamantii au făcut referire în mod explicit și în mai multe rânduri la politica comercială comună, precum și la unele dispoziții referitoare la acest domeniu precum articolul 207 TFUE. În speță, Comisiei îi revenea sarcina de a explica motivele care au determinat-o să concluzioneze în mod implicit în decizia atacată că măsura vizată de propunerea de ICE, având în vedere obiectul și obiectivele sale, nu intra în domeniul politicii comerciale comune și, prin urmare, nu putea fi adoptată în temeiul articolului 207 TFUE. Această apreciere avea o importanță esențială în decizia Comisiei de a refuza înregistrarea propunerii de ICE deoarece, spre deosebire de PESC, politica comercială comună este un domeniu în care această instituție are competența să formuleze o propunere de act al Uniunii în temeiul articolului 207 TFUE.

În al treilea rând, Tribunalul susține că caracterul suficient sau nu al motivării deciziei atacate trebuie să fie apreciat și în raport cu obiectivele dispozițiilor tratatului⁷ și ale Regulamentului privind inițiativa cetățenească, care constau în încurajarea participării cetățenilor la viața democratică și în mărirea accesibilității Uniunii. Având în vedere aceste obiective, Comisia trebuia să evidențieze în mod clar motivele care justificau refuzul de a înregistra propunerea de ICE. În lipsa unei motivări complete, obiecțiile Comisiei cu privire la admisibilitatea propunerii ar putea compromite în mod grav introducerea eventuală a unei noi propuneri de ICE.

În consecință, Tribunalul anulează decizia atacată pentru insuficiența motivării.

⁷ Articolul 11 alineatul (4) TUE și articolul 24 primul paragraf TFUE.